

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
Srijeda,
21. listopada 1953.
Izlazi tjedno
God. II. Broj 63
Cijena 7 dinara

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

INTERVJU PREDSDJEDNIKA TITA „OBSERVERU“

Naša Armija i naši narodi dovoljna su garancija za nepovredivost naših granica

BEOGRAD, 18. listopada. Predsjednik Republike Josip Broz Tito primio je 18. listopada diplomatskog suradnika londonskog »Observera« g. Lajosa Lederera i dao mu odgovore na pitanja u vezi s tršćanskim problemom.

Tekst intervjua glasi:

Pitanje — Govori se, da je odluka zapadnih sila o Trstu imala vašu suglasnost. Da li je to činjenica?

Odgovor — Prije svega, kategorički moram da izjavim da se niti ja niti ma tko drugi u ime jugoslavenske vlade nije suglasio s odlukom koju su donijele prošlog tjedna britanska i američka vlada o Trstu. Kako prije, tako i poslije naših razgovora sa g. Edenom ja sam u nekoliko mahova iznio javno naš stav, a to je učinio i Kardelj.

Nije bilo nikakvog tajnog sporazuma niti nesporazuma o ovom pitanju između naše vlade i anglo-američkih vlada. Mi smo zaišta razgovarali o različitim načinima da se riješi tršćansko pitanje. G. Eden je ukazao na prijedlog da bi se pitanje moglo riješiti putem status quo, ali sam ja rekao da bi i to bilo jedno od gorih rješenja i da se s njim mi ne bi mogli složiti definitivno. Ne bih želio da sumnjam u dobru volju g. Edena, ali mi nije moguće da shvatim kako su moje riječi mogle da budu pogrešno tumačene. Ako je g. Eden tumačio moje uvjerenje, dato kako na Bledu prije godinu dana, tako i u Londonu prošlog ožujka, da mi ne bismo ratovali zbog Trsta, pošto želimo mir iznad svega — ako je tumačio to kao znak naše suglasnosti s bilo kakvom odlukom, onda smo našli bazu našeg nesporazuma. U svakom slučaju, od naših razgovora s g. Edenom desilo se puno stvari u našim odnosima s Italijom. Hoću samo da spomenem koncentraciju talijanskih trupa prema našim graničnim oblastima prije mjesec dana i talijanske provokacije koje su uslijedile. Čitav izgled naše bezbjednosti, obzirom na obnovljeno talijanskih pretenzija prema istarskom poluostrvu zahtijevao je vrlo pažljivo razmatranje. U sred nastojanja da pronademo stvarni značaj talijanskih namjera bili smo stavljeni pred svršeni čin.

Pitanje — Da li ste bili ranije obaviješteni da takva odluka postoji?

Odgovor — O tome uopće nisam bio obaviješten. Odluka je došla kao potpuno iznenađenje za nas uprkos činjenici da smo gajili sumnje da se iza koncentracije talijanskih trupa možda priprema nešto u potaji. Razlog naše bojazni zasnivao se na uvjerenju da se takva koncentracija talijanskih trupa ne bi mogla obaviti bez znanja saveznika ili bar bez njihovog djelimičnog znanja.

Prvi put sam čuo o ovoj odluci 8. listopada u 10 sati, kad su me predstavnici Britanije i USA posjetili i upoznali s ovom odlukom. Ovaj postupak pogodilo me je kao grom iz vedra neba. Sama činjenica da smo bili obaviješteni tako iznenađeno, ma da su se oni služili diplomatskim jezikom, predstavljala je kraj-

nje teško saznanje. Ona se pojavila kao ultimatum jednom riječju, bilo je nemoguće prihvatiti tu odluku. Kad sam bio upitan u pogledu vremena objavljivanja odluke, sugerirao sam da bi trebalo da pruže bar 24 sata vremena da bi se omogućilo da se održi sjednica Savezne vlade i obave potrebna savjetovanja. Međutim, činjenica je, da je ona bila službeno objavljena prije nego što sam bio u stanju da stupim u vezu s članovima jugoslavenske vlade — samo nekoliko sati pošto sam dobio odluku, prije nego što je naša vlada bila u mogućnosti da odgovori.

Pitanje — Koji su faktori utjecali da odbijete odluku o Trstu?

Odgovor — Nemoguć način na koji nam je jedna tako vitalna odluka bila dostavljena smatrao sam kao duboko vrijeđajući prema našoj zemlji. To da smo bili podvrgnuti jednom takvom postupku pridonijelo je da vidimo da ova odluka može biti samo prva etapa u primjeni tripartitne deklaracije. To je također bilo potvrđeno prvom izvjavom g. Pelle koju nitko na zapadu nije demantirao.

Ova odluka potpuno je ignorirala naše interese u Zoni A, stavila nas je pred svršeni čin i lišila nas mogućnosti za bilo kakve dalje razgovore s Italijom.

Pitanje — Sta je bio motiv vaše odlučne izjave o stavu Jugoslavije u slučaju ulaska talijanskih trupa u Zonu A?

Odgovor — Prije svega želio bih da se pozovem na moju izjavu u Leskovcu, kad sam sasvim jasno rekao da bi smatrali ulazak talijanskih trupa u Zonu A kao akt agresije i da ga ne bi trpili. Pošto sam vidio iz reakcije na ovu moju izjavu da ona nije potpuna shvaćena u svijetu, da je u nekim krugovima nazivna blefem, bio sam prinudim da precizno izjavim u Skoplju da ćemo ući u Zonu A u onom trenutku kad u nju stupi i jedan talijanski vojnik, kako bih učinio naš stav sasvim jasnim i spriječio bilo kakvu mogućnost nesporazuma.

Pitanje — Da li je jugoslavenska vlada izmijenila ovaj čvrst i odlučan stav u toku posljednjih sedam dana?

Odgovor — Mi nismo ni najmanje izmijenili svoj stav. Mi čekamo da vidimo kakvu će odluku donijeti konferencija ministara vanjskih poslova, da li će oni prihvatiti naše prijedloge za razgovore.

Mi čvrsto smatramo ulazak talijanskih trupa u Zonu A kao agresiju protiv Jugoslavije; to tim više, jer je talijanska vlada preko g. Pelle potvrdila da je ovo samo prva faza. Staviše, mi smatramo ovaj akt također kao kršenje mirovnog ugovora i Jugoslavija, kao jedan od odgovornih faktora u administraciji STT. ne može jednostavno dozvoliti da se administracija jednog drugog dijela Slobodnog teritorija prenosi na Talijane, to utoliko prije što su oni ratovali protiv nas.

Prenos ovoga mandata na Talijane i odluka da se oni puste u Zonu A znači kršenje mirovnog ugovora i atak na interese Jugoslavije.

Jugoslavenska vlada smatra vrlo ozbiljnom izjavu g. Pelle u kojoj je rekao, da je ovo prva faza u dobivanju STT i da Zona B dolazi zatim. Zbog toga smo bili prinudeni da reagiramo tako oštro da bismo spriječili da se to dogodi.

Mi ne želimo rat, mi se borimo za mir, ali ako bi Talijani ušli u Zonu A, a mi ne bismo pružili otpor, to bi dovelo do neizbježnih posljedica, to ne bi bilo rješenje, nego pogreška, pošto bi sukob s Italijom bio neminovan u budućnosti. Mi želimo da to spriječimo i da postignemo definitivno sporazumno rješenje.

S druge strane, mi ne tražimo nikakve garancije od bilo koga u pogledu dalje talijanske penetracije prema Jadranu, pošto su naša Armija i naši narodi dovoljna garancija za nepovredivost naših granica. Dakle, ne može biti riječi o tome. Stvar je u tome da se odluka izmijeni na neki način, naime da se izmijeni tako da nam omogući razgovore. Radi se o tome, da Italija ne može širiti svoje dalje pretenzije prema Zoni B, jer to onda znači dalji sukob.

Pitanje — Da li će Jugoslavenska armija ući u Zonu A, čak i u slučaju da su anglo-američke trupe još uvijek tamo?

Odgovor — Želim odlučno da izjavim da se naše trupe ne će boriti protiv anglo-američkih trupa. Ako bi talijanske trupe ušle pod zaštitom britanskih i američkih trupa, ili drugim riječima pod zaštitom Atlantskog pakta, to bi imalo katastrofalnu reakciju u Jugoslaviji. Mi smo u tako ozbiljnim trenucima ljudi treba da govore jasno, pošto se nesreća može samo na taj način spriječiti.

Pitanje — Da li odluka o Trstu potkopava stabilnost na Balkanu i kako će utjecati na odnose Jugoslavije s potpisnicima balkanskog pakta i zapadnim zemljama?

Odgovor — Ako bi se takva odluka, kao što je donesena, provela u djelo, razumije se da bi ona imala ogroman utjecaj na stabilnost Balkana. Mi ne možemo unaprijed predvidjeti kako bi se stvari razvijale kod nas u pogledu odnosa našeg naroda sa zapadnim zemljama, ali s druge strane, mislim, da to, iako bi otežalo produbljivanje odnosa, ipak ne bi dalje omelo razvitak odnosa između zemalja koje su stvorile balkanski pakt. Moram da podučem, ipak, da se sve posljedice ne mogu predvidjeti, jer su dvije potpisnice balkanskog pakta tijesno vezane s At-

lantskim paktom. Naša želja bi bila da to ne ometa dalje produbljivanje odnosa.

Pitanje — Da li odluka o Trstu utiče na jugoslavenski stav prema Kremlju i njegovim satelitima?

Odgovor — Odluka o Trstu ne može utjecati na nas da zbog nje okrenemo na drugu stranu, jer smo mi nezavisna zemlja koja vodi samostalnu politiku. Mi smo, doduše, uspostavili odnose s tim zemljama koji se mogu normalizirati kroz ispravljanje onoga što je pogrešno učinjeno prema našoj zemlji, a ne kroz pitanje Trsta. Mi nismo uspostavili odnose sa svim zemljama sovjetskog bloka, ali nastojimo da ih uspostavimo.

Pitanje — Kakvu je reakciju imao nedavni razvoj na jugoslavensko-britanske odnose?

Odgovor — Nesumnjivo je učinjena šteta za naše odnose, ali ne takva da se ne bi mogla ispraviti. Britanski narod ne treba da bude uznemiren demonstracijama koje su se dogodile u Jugoslaviji. Što se tiče incidenta koji su se odigrali u toku demonstracija moram odlučno da kažem, da ih smatramo kao najveću griješku. Smatramo zlomajernim da se ovi incidenti prikazuju kao nešto inspirirano odzgo. Naša vlada čini sve što može da se oni ne bi dogodili. Mi osudujemo razbijanje čitaonica i štetu pričinjenu ambasada, jer nismo glupi da ne vidimo da nam ovo može pričiniti veliku štetu. Mi žalimo što su se ovi incidenti dogodili i naša vlada ih oštro osuđuje.

Jugoslavenski narodi su vrlo osjetljivi i imaju vrlo dubok politički smisao. Oni su u svojoj nedavnoj historiji pokazali čitav svijetu da njihov stav, akcija i demonstracije nisu bili želja za ratom, nego čvrsta odlučnost da očuvaju svoju nezavisnost, a time očuvaju i mir.

Na kraju, ja imam jednu poruku za britanski narod. Mi sasvim dobro znamo da britanski narod promatra našu borbu za našu nezavisnost i naša prava sa simpatijama i mi, odgovorni rukovodioci, nastojat ćemo da to objasnimo točno našem narodu, naime onima koji još stvari ne vide sasvim jasno. Ja imam veliko povjerenje u vašeg istaknutog vođu sir Winstona Churchilla, koji na sreću poznaje dobro našu zemlju i karakter našeg naroda. Njegovo realističko ocjenjivanje svijeta u cjelini i posebno našeg položaja pomoći će da se ova stvar riješi pravilno i mir očuva.

Zborovi za Ujeca proizvođača

U gradu i kotaru Šibenik završeni su zborovi birača za grupu industrije i zanatstva. Neposredni proizvođači kandidirali su za Savezno vijeće proizvođača druga Ivu Družića, direktora Tvornice glinice i aluminija u Lovzovcu, a za Republičko vijeće drugove Slavka Radina, radnika Tvornice lakih metala »Boris Kidrič« i ing. Marina Kršulja iz Tvornice elektroda i ferolegura.

Zborovi birača za grupu poljoprivrede nisu još završeni. Najveći broj tih zborova održan je na području općine Šibenik-vanjski. Neposredni proizvođači na dosadašnjim svojim zborovima kandidirali su za Savezno vijeće proizvođača druga Petra Colaka, a za Republičko vijeće Vitomira Gradišku, osim što su u Sabinim Docima za Republičko vijeće kandidirali druga Petra Rončevića.

Izbori prije i sada

Dr. IVAN RIBAR

Kao dugogodišnji aktivni politički radnik sudjelujući još u bivšoj Austrougarskoj, pa poslije u staroj Jugoslaviji u mnogim izbornim borbama, želim današnjim biračima, a u prvom redu našoj mladoj generaciji, da prikazem u kratkim potezima osnovnu razliku između naše sadašnje izborne kampanje i onih bivših starih.

Prva je ogromna razlika između našeg sadašnjeg naprednog demokratskog zakona o izboru i prošlih reakcionarnih pod starim režimima. Dok su stari stajali u diametralnoj opreci s općim principima i tadašnje buržujske demokracije, dotle je naš novi izborni zakon rezultat naše revolucionarne borbe u ostvaranju prave, istinske narodne demokracije. Dok je izborni zakon pod starim režimima bio nametnut narodima od vladajuće kapitalističke klase, dotle su naš zakon o pravima i dužnostima, izboru i opozivu narodnih poslanika izvojevali naši narodi u svojoj revolucionarnoj borbi izgrađujući socijalizam u svojoj zemlji.

Principi prave, narodne, socijalističke demokracije došli su do izražaja kroz naš izborni zakon, odnosno prije toga kroz Ustavni zakon, a doći će naravno u momentu, kada će naši trudbenici slobodno i nezavisno, putem općeg, neposrednog i tajnog glasanja odlučiti o sastavu naših najviših organa državne i narodne, savezne i republičke vlasti.

Pod reakcionarnim starim režimom, radni narod, u prvom redu radnička klasa, nije uopće mogla i smjela ne samo da kandidira, već ni da glasa i agitira slobodno za one kandidate, kojima je htjela dati svoje povjerenje, ukoliko je uopće i imala pravo glasa. Danas u našem Ustavnom i izbornom zakonu naročito su deklarirani zahtjevi i prava radnog naroda, posebno radničke klase, odnosno proizvođača, koji mogu postavljati svoje posebne kandidate za vijeće proizvođača pri vrhovnim organima u Saveznoj i republičkim narodnim skupštinama, odnosno Saboru.

Kao i svi naši sadašnji zakoni, donešeni o svim pitanjima socijalističke izgradnje naše zemlje, tako naročito Ustavni i s ovim u organskoj vezi svi postojeći politički zakoni, u prvom redu Zakon o pravima i dužnostima, izboru i opozivu narodnih poslanika, fiksiraju jedno određeno kod nas društveno i historijsko razdoblje s time, da oni nemaju tendenciju, da postavljaju stvari jednom za uvijek. Oni utvrđuju ono što je u datom momentu postojalo, što je u revolucionarnoj borbi do tada izvojevano i stečeno. Historijski momenat, koji se ogleda i u ovom našem izbornom zakonu jeste naša stvarnost, period uspješne izgradnje socijalizma. Prema tome izborni zakon, iako u prvom redu čisto politički zakon, on je ozakonio ne samo političke, već i ekonomske i socijalne promjene izvršene u našoj zemlji. Iz-

borni zakon u svojim osnovnim odredbama afirmira stvarne uspjehe postignute u napornoj i žilavoj borbi našeg radnog naroda.

To je jedna od osnovnih karakteristika svih naših zakona, koji su danas kod nas na snazi, pa tako i izbornog zakona.

A karakteristika izbornog zakona u staroj Jugoslaviji, onog posljednjeg, koji je ostao na snazi i pod vladom Cvetković-Mačeka sve do kapitulacije, po mišljenju ne samo tada ilegalne Komunističke partije i ilegalnog Narodnog fronta, u kojem su, pored komunista, sudjelovali i svi ostali demokratski elementi, već i po mišljenju tadanjih građanskih opozicionálnih stranaka, bila je ta, da je bio najreakcionarniji od svih ostalih izbornih zakona cijeloga svijeta. Sve najreakcionarnije odredbe svih postojećih tada izbornih zakona u svijetu, koje bi mogle da održe vladajuću klasu i postojeću diktaturu u staroj Jugoslaviji i njen krvavi aleksandrovski režim, ušle su u taj posljednji izborni zakon. Tadašnji vlastodršci u borbi protiv težnja i zahtjeva naroda u prvom redu protiv radničke klase, radnog seljaštva i narodne inteligencije propisali su takav zakon, koji će omogućiti potpuno falsificiranje narodne volje. On je otvorio vrata bezakonju, obespravljenu onih, koji bi pokušali da se bore za politička i građanska prava, zatim teror i falsifikatu, da bi se putem izbora utvrdilo protivno od onog što je faktično postojalo i što je došlo do izražaja 27. ožujka 1941. godine.

Ovih dana vršilo se svuda po zemlji kandidiranje u smislu izbornog zakona. Slušamo i čitamo, kako birači na svojim općinskim i seoskim zborovima te skupovima neposrednih proizvođača diskutiraju o pitanju postavljanja kandidata, i to slobodno, nezavisno bez ikakvog utjecaja ma bilo s koje strane. Do danas nigdje u nijednoj zemlji nije vršen demokratski način kandidiranja od ovog našeg. Dopuštena je puna kritika protiv svakog predloženog kandidata i od svakog pojedinog birača. Biračima je slobodno, da i mimo zbora birača predlažu kandidate. Za postavljanje ovakvog kandidiranja, ne postoje po našem zakonu nikakove komplikacije i tehničke teškoće. Dovoljno je, da 200 birača iz najmanje od polovine općina na području jednog kotara, budu predlagači, da bi se omogućilo kandidiranje.

U staroj Jugoslaviji ja izborima 1938. godine već samo postavljanje takozvane zemaljske liste, bilo je za kandidate opozicije, dakle one, koji su bili protivnici tadašnje velikosrpske, hegemonističke, šovinističke i klerikalne protunarodne vlade Stojadinović-Spa- uopće tehnički nemoguće. I zato su se morale koalirati za izbore sve opozicionalne stranke i grupacije, da bi mog-

(Nastavak na 2. strani)

Pismo našeg graničara

Gradski komitet SK primio je od Slavka Čaleta, sa granice moji drugovi kao i ja spremni da za stvar domovine damo sve od sebe. Svi željno očekujemo da na poziv druga Tita u cijelosti izvrši-

mo sve postavljene zadatke. Budite uvjereni da ćemo i mi Sibenčani, ako ustraba, dostojno reprezentirati svoj grad u borbi protiv vjekovnog neprijatelja — talijanskih imperijalista. Svi se dobro osjećamo te smo ponosni što nam je povjerena dužnost da budemo na braniku socijalističke domovine.

Izbori prije i sada

Dr. IVAN RIBAR

(Nastavak s 1. strane)

le udovoljiti teškim odredbama izbornog zakona. Sigurno, da ne bi bivše građanske stranke u Beogradu uzimale Mačeka za nosioca zemaljske liste, da su mogle svaka za sebe, da postavne nezavisno svoje kandidature u onim izbornim kotarima, gdje nije imale svoje pristalice, a takovih je bilo više od polovine. Ali, trebalo je po zakonu u svakom kotaru u cijeloj zemlji postaviti kandidature, a uz to i zemaljsku listu, na kojoj će biti poredani svi kotarski kandidati i predložiti najmanje trideset birača iz svakog kotara, kao predlagачe liste.

I najkompaktnija tada Hrvatska seljačka stranka nije mogla po tadašnjem izbornom zakonu da sastavi zemaljsku listu. Ona je to mogla u kotarima, gdje je bilo barem toliko hrvatskih birača, ali nije mogla u čisto srpskim, makedonskim, muslimanskim, crnogorskim i slovenskim kotarima. Jedino u izbornoj koaliciji svih opozicionalnih stranaka mogao je nosilac zemaljske liste da dobije za potpisnike osim Hrvata i ostale nacije. A situacija ostalih opozicionalnih stranaka u Beogradu bila je još teža, jer nijesu bile kompaktne, kao što je bila Hrvatska seljačka stranka u Zagrebu. No i ovako teško skrpljena opozicionalna zemaljska lista mogla je propasti, ako bi samo jedan od predlagачa pred same izbore potpisao svoj potpis na listi. I zato su se tražili za predlagачe najpouzdaniji birači, koji se ne će dati potkupiti i zastrašiti. Posto je bilo u izvjesnim kotarima veoma teško naći predlagачe među vlastitim pristalicama udruženih stranaka, to su rado mogli svojim potpisima opozicionalnu listu i pristalice komunističke stranke. Glasanje je bilo usmeno, javno. Razumije se, da su stare jugoslavenske vlade putem terora, korupcije i falsifikata, pomoću policije i žandarima lako polučile potrebnu većinu za svoju listu. Uz to izborni zakon kralja Aleksandra imao je i odredbu da ona zemaljska lista, koja dobiva relativnu većinu, dobiva i tri petine poslaničkih mandata od ukupnog broja, a ostale dvije petine da dijeli s ostalim zemaljskim listama. Dakle, tadašnje protunarodne vlade iskoristile su sva, pa i najokrutnija sredstva, da bi postigle ovu relativnu većinu barem jedan glas više negoli opozicija. Ako to ne bi išlo najgorim nasiljem naročito zatvorima, pa podmićivanjem, onda se prišlo falsificiranju liste birača i izbornih zapisnika.

Samo kandidiranje u staroj Jugoslaviji bilo je daleko i od same pomisli ma na bilo kakovu građansku demokraciju. Dok su kandidiranje za vladinu zemaljsku listu sproveli načelnici kotara sa svojim policijskim aparatom po diktatu i uputstvima odozgo, počevši od kralja i poslije kraljevskih namjesnika i njihove velikosrpske hegemonističke klike, pa do vodstva vladinih političko stranačkih organizacija,

dotele su kandidiranje za opozicionalnu zemaljsku listu diktirali i sprovali setovi pojedinih opozicionalnih stranaka.

Utjecaj stranačkog vodstva isključivao je ne samo konačno odlučivanje o pitanju kandidature, već i svaki prijedlog pristalice stranke. Ovaj je katkada bio tako isključiv i velik, da ni jednodušna želja svih pristalica jedne građanske stranke nije mogla da izmijeni gotov plan i unaprijed sastavljeni spisak kandidata za svaki pojedini kotar. Pravi diktatorski odnosi šefa stranke spram pristalica birača vladali su u stranci, koji su dovodili i do isključenja jakih članova u koliko se ne bi pokorili. A nije se tako kandidiralo samo pri izborima 1935. i 1938. godine, već i pri svakom izboru i prije diktature i donošenja aleksandrovske izbornog zakona, kada je tobože vladala neka demokracija. Vodstva starih političkih stranaka ne samo u Beogradu, već i u Zagrebu i Ljubljani, odlučivala su suvereno i konačno o svakom pojedinom kandidatu. Predaleko bi ovdje u ovom napisu otišao, kada bih spomenuo još i velike komplikacije, koje su redovno nastale, kako je to bio slučaj 1938. godine pri postavljanju kandidata u izbornoj koaliciji raznih političkih stranaka, koje ni po osnovnom programu nijesu imale zajedničke poglede na novo ustavno uređenje zemlje. Drugog izlaza tada, nijesu šefovi pojedinih koaliranih stranaka mogli naći, već da prepušte svakoj stranci, odnosno šefovima da samostano i nezavisno postavljaju kandidature u pojedinim kotarima, u kojima su imali pristalice, a na istoj zemaljskoj listi. Da se je ovakav način kandidiranja izrodio u međusobnu borbu pojedinih stranačkih kandidata, koja je išla u korist vladine stranke i njezinih kandidata i time da se je slabila otporna snaga opozicije, nije potrebno trošiti riječi.

Treba dakle uporediti principe i odredbe sadašnjeg našeg izbornog zakona sa onim izbornim zakonima iz vremena stare Jugoslavije, i današnji naš čisto demokratski način kandidiranja sa onim tadašnjim stranačkim starim, pa će se odmah dobiti prava slika o tome, koliko smo, pošli, bolje reći, jurili udarnički naprijed i u ovom prevažnom političkom pitanju izbora u naša vrhovna reprezentativna politička tijela, u našoj revolucionarnoj borbi s drugom Titom na čelu za socijalizam i za pravu, istinsku, narodnu, — socijalističku demokraciju. Nemogućnost ma bilo čijeg utjecaja, a naročito stranačkog, i apsolutna odsutnost svake stranačko političke izborne borbe, a puna primjena naše prave narodne politike, u pravcu pune demokratizacije načina postavljanja kandidata, putem zborova birača, za koju se politiku prvenstveno zalažu osnovne organizacije Socijalističkog saveza radnog naroda, također su jedna od karakteristika našeg izbornog zakona.

Izjava narodnog svećenika

Sa svojim narodom stojim i padam

Perina don Toma svećenik u Tijesnom uputio je Socijalističkom savezu izjavu u kojoj se kaže:

»Prožet ljubavlju za svoj narod iz kojeg sam nikao, za svoju domovinu Hrvatsku i zajedničku FNR Jugoslaviju, kao katolički svećenik sa svojim narodom stojim i padam.

U pitanju Trsta, prijedlog našeg maršala Josipa Broza Tita, kojim bi se znatno pridonijelo stvari svjetskog mira, smatram najpravednijim. Svačku akciju za porobljavanjem našeg naroda i za trganje naše zemlje, osobito u Istri i Dalmaciji, osudujem dolazila ona od bilo koga iznutra ili izvana. Sljedeći svijetle primjere rodoljubnih svećenika Dobriše, Spinčića i drugih, pripravljen sam kao katolički svećenik, vjerran Bogu i katoličkoj crkvi, za dobro svoga naroda pridonijeti najviše žrtve.

Rupljani dižu glas protesta

Već deset dana čitaonica je u vijek puna — ne propušta se ni jedna riječ naših državnika, ne sluša se muzika, već radio vijesti. Ponekad se osjeća grobna tišina, a zatim napetost, komentari i ogorčenje.

Kad se 9. ov. mj. saznalo za podlu odluku zapadnih sila, zvonu pozvaše na uzbuđu narod i on je od tada stalno na okupu. Održano je već do sada nekoliko protestnih mitinga.

I u nedjelju 18. ov. mj. u centru sela sakupilo se oko 12 sati preko 400 seljaka. Održan je zbog birača za Vijeće proizvođača. Birači su jednoglasno izabrali za kandidate Čolak Petra za Savezno vijeće i Gradišku Vitomira za Vijeće Sabora. Svi kao jedan prekidali su govornike i predlagачe s poklicima i skandiranjem. »Ne poznamo svi mi te drugove, ali na osnovu vaših izlaganja i njihovih biografija, mi smatramo da boljih nema i da će oni opravdati dato im povjerenje.«

OSUĐENA GRUPA USTAŠKIH ZLOČINACA

Nakon četiri dana raspravljanja 16. ov. mj. vijeće Okružnog suda izreklo je presudu petorici ustaških zločinaca. Optuženi Madžar Filip iz Vrbnika, Anić-Matić Ante iz Vrpolja, Validžić Branko iz Čitluka, Ićica Josip iz Oklaja i Bačić Ante iz Drinovaca, odgovarali su pred sudom, što su kao pripadnici ustaških oružanih formacija na položajima oko logora u Jasenovcu pomagali ustaškim koljačima u masovnoj likvidaciji zatočenika, a neki od njih i sami vršili pojedinačna ubojstva.

Svi su proglašeni krivima što su sproveli u više navrata grupe od 50—200 zatočenika iz logora Jasenovac preko Save do mjesta stratišta na Gradinu. Tamo na Gradini zatočenike su dočekivali ustaški koljači, koji su ih ubijali udarcima malja po zatiljku. To je bio najobišniji način ubijanja zatočenika. Optuženici kažu, da je takvim načinom ubijanja zatočenika lično rukovodio fratar Filipović, koga su u Jasenovcu prozvali Majstorićem. Optuženome Madžar Filipu bilo je 16 godina kad je pošao u ustaše. Bio je miljenik zloglasnog ustaškog koljača Duvančić Josipa, koji ga je učio svim zvjerstvima logora u Jasenovcu. S ostalim ustašama vodio je i čuvao zatočenike na poljskim radovima. Ustaše su se zavaljale da pošalju zatočenika torbicu, koju bi naročito u tu svrhu objesili na obližnji plot, pa onda u njega pucali iz puške. Na taj način Madžar i Validžić ubili su po jednog zatočenika.

Završeno kandidiranje

Dr. Ivan Ribar kandidiran za Savezno vijeće, a za Republičko Nikola Sekulić, Pere Škarica i Gušte Šprljan

Sto se izbori više približavaju, to i predizborna kampanja poprima sve življi karakter. Prošle nedjelje održani su preostali zborovi birača na kotaru tako, da je na čitavom njegovom području završeno kandidiranje narodnih zastupnika. Za Savezno vijeće Narodne skupštine FNRJ kandidiran je drug Ivan Ribar, a za Republičko vijeće Sabora NR Hrvatske drugovi Pere Škarica i Gušte Šprljan.

Završeni su i zborovi birača na području grada, gdje je za Savezno vijeće jednoglasno kandidiran drug Ivan Ribar, a za Republičko drug Nikola Sekulić-Bunko.

Na svim zborovima birača narod je oštro protestirao protiv

nezakonite odluke vlade SAD i Velike Britanije da prepuste Trst i Zonu A na milost i nemilost talijanskim imperijalistima. Birači su i ovom prilikom manifestirali svoju riješenost da brane slobodu i nezavisnost svoje socijalističke domovine. Zapravo zborovi su se na kraju pretvarali u ogorčene demonstracije naroda protiv svih onih, koji pokušavaju da ugroze naše nacionalne interese. Skoro u svim mjestima naši ljudi su zahtijevali da se govori o situaciji u vezi Trsta i Zone A.

Na zboru birača u Raslini veliki broj žena

Na području općine Sibenik-vanjski završeno je održavanje zborova birača na kojima su birani kandidati za narodne zastupnike. Na njima je primijećen i velik broj žena a osobito u Raslini, gdje je od 120 prisutnih bilo dvije trećine žena. Birači su svugdje kandidirali za Savezno vijeće druga Ivana Ribara, a za Republičko druga Peru Škaricu, osim u Dubravi, gdje su neki birači, pored druga Ribara, predložili za Savezno vijeće Nikolu Sekulića i Matu Kokića, a u Republičko, pored Pere Škarice i Vinka Petrinu. Isto tako u Lozovcu neki su, pored Pere Škarice, predložili Antu Begu-Giljka i Draška Jurišića.

Na ovoj općini učestale su i dobrovoljne radne akcije u čast izlora. Tako je oko 160 ljudi u Perkoviću, Slivnu i Sitnom radilo na popravku seoskih puteva a u selu Vrsno 25 mještana, u Podinama 35.

Tečaj Crvenog križa

Kotarski odbor Crvenog križa u Sibeniku organizirao je trodnevni seminar za učitelje-rukovodioce zdravstveno-prosvjetnih tečajeva za seosku žensku omladinu s ciljem, da ovi steknu što bolje znanje kako bi tečajevi bili što kvalitetniji. U tu svrhu angažirano je stručno osoblje iz raznih grana medicine.

Seminar je svečano otvorio predsjednik Crvenog križa Dr. Vjekoslav Smolčić, podvukavši u kratkim crtama važnost i zadatke Crvenog križa na zdravstvenom polju. Tajnica Odbora govorila je o radu Podmlatka Crvenog križa, te o učešću učitelja u tom radu.

Ostali predavači su: dr. Marijani, koji predava higijenu i zarazne bolesti, dr. Cukrov o higijeni trudne žene, dr. Grgas o njezi i ishrani novorođenčeta, dr. Pasini o pružanju prve pomoći dr. Ofner o tuberkulozi. Na kraju seminaru održat će se kraće predavanje i o PAZ-u.

u Savu. Jasenovcu se približava Narodno-oslobodilačka vojska. Ustaše bezglavo bježe... Sisak... Zagreb... Dravograd i tu blizu granice, kad su već mislili da su izmakli osvetničkoj ruci svog naroda koga su izdali, zarobljeni su. Pobacali su za sebe ustaške znakove i uniforme. Povratili se svojim kućama i za neko vrijeme im je uspjelo da prikriju svoje zločine, ali samo za neko vrijeme. Svoju zločinačku kožu nisu mogli izmijeniti.

Sud je našao da opt. Madžaru treba izreći smrtnu kaznu, ali mu je tu kaznu zamijenio u doživotni strogi zatvor, jer je sva djela osim jednog izvršio, dok je još bio maloljetan. Optuženi Validžić osuđen je na 15 godina strogog zatvora, a ostali koji nisu neposredno učestvovali u ubijstvima na kazne strogog zatvora od 2 do 6 godina.

4000 hiljade birača prisustvovalo zborovima u gradu

U našem gradu je završeno kandidiranje za narodne zastupnike. Na svim zborovima učestvovalo je oko 4000 birača ili 35% od ukupno upisanih. Najbolje su posjećeni zborovi birača u Mandalini, gdje je prisustvovalo 430 i na Baldekinu 400 lica.

Za Savezno vijeće je jednoglasno kandidiran drug Ivan Ribar, a za Republičko također jednoglasno drug Nikola Sekulić. Bilo je i drugih prijedloga. Na Skopincu, na primjer, za Savezno vijeće uz druga Ribara, predloženi su drugovi Nikola Sekulić, Živojin Bulat, Ante Begu-Giljak i Slavko Radin, a u Republičko vijeće Nikola Sekulić, Pere Škarica i Paško Periša. Na Baldekinu je za Republičko vijeće, pored Nikole Sekulića, predložen i Mirko Rončević.

Radne obaveze u općini Zlarin

U nedjelju je završeno održavanje zborova birača na području zlarinske općine. Zborovima je prosječno prisustvovalo 50% Među njima je zapažen i velik broj žena, osobito u Sepurini, Zlarinu i Žirju.

Na svim zborovima birači su jednoglasno istakli za Savezno vijeće druga Ivana Ribara, a za Republičko druga Peru Škaricu. Biračima se govorilo o važnosti predstojećih izbora, objašnjavana im je uloga narodnih zastupnika, a isticali su i uspjesi privrednog razvitka naše zemlje. Kada se je iznosilo stanje u pogledu Trsta, narod je spontano protestirao protiv nezakonite odluke SAD i Velike Britanije. Tom prilikom birači su manifestirali kličući drugu Titu, CK SKJ i socijalističkoj domovini.

Skoro u svim mjestima narod preuzima radne obaveze u čast izbora. Tako je u nedjelju u Zlarinu 150 žena i muškaraca radilo na popravku mjesne čatrne.

Politička aktivnost i dalje se nastavlja na području ove općine.

Kolektiv stanice u Perkoviću izabrao kandidate

Kolektiv željezničke stanice u Perkoviću održao je 17. ov. mj. predizbornu konferenciju kojoj je prisustvovalo oko 50 lica. Na njoj se govorilo o značaju predstojećih izbora, a objašnjavan je i novi izborni zakon. Prisutni su s osobitom pažnjom saslušali izlaganje o situaciji u vezi s Trstom i Zonom A. Članovi kolektiva energično su protestirali protiv namjere vlada SAD i Velike Britanije da Trst i Zonu A prepuste talijanskim imperijalistima.

Sutradan je održan zbor birača na kojem su predlagani kandidati za savezno i republičko vijeće proizvođača. Birači su jednoglasno kandidirali Ivu Družića, direktora Tvornice glinice i aluminiya u Lozovcu za Savezno vijeće proizvođača, a Slavu Radina, radnika, ing. Marina Kršulja i nadzornika pruge Antu Perkovića za vijeće proizvođača Sabora.

Na kraju su birači jednoglasno izabrali za kandidate u grupi industrije, trgovine i zanatstva Ivu Družića za Savezno vijeće, a Slavu Radina, te ing. Kršulja za Republičko vijeće proizvođača.

Godišnja skupština Udruženja profesora i nastavnika

Nedavno je održana u klubu prosvjetnih radnika glavna godišnja skupština Udruženja profesora i nastavnika u Sibeniku. Poslije izvještaja predsjednika o radu društva u protekloj godini, izvještaja blagajnika i nadzornog odbora diskutiralo se o mnogim značajnim problemima naše škole: o vezi rada Savjeta za prosvjetu i kulturu NO-a gradske općine i radu Udruženja, o problemima Savjeta za prosvjetu i kulturu NO-a kotara, o koordinaciji rada nastavnika kotara i grada, o samoupravljanju u prosvjetu i t. d.

Zatim je data razrješnica starijima i postavljeni su prijedlozi za novu upravu, nadzorni odbor i delegate za Zemaljsku konferenciju. U novi odbor izabrani su drugovi: Marko Marinić, Tona Friganović, Mario Mašanski, Rina Damjanić, Zlatko Belamarić, Stjepan Bošković, Karmen Mrnde, Mara Zlošilo, Julka Jurčić, Jerolim Antičić-Lović i Josip Miliša.

Da bi se u punoj mjeri ostvarila koordinacija rada sa nastavnicima kotara, birani su u upravni odbor i drugovi iz kotara: Marta Bošković-Murter, Jerolim Antičić-Lović - Skradin i Josip Miliša - Vodice.

U cilju ostvarenja zadataka, koje se pred Udruženje postavljaju u novoj školskoj godini, glavna godišnja skupština donijela je slijedeće zaključke:

1. Razviti više inicijative u budućem radu;

2. Više pažnje posvetiti mišljenjima nastavnika zborova, a aktualna pitanja postavljati na dnevni red sastanaka Udruženja;

3. Pozabaviti se konkretnim pitanjima rada profesora i nastavnika (plan i program rada, problem ocjenjivanja, savladavanje nastavnog gradiva, veza škole s roditeljima, vanškolski rad i t. d.);

4. Koordinirati rad sa Savjetom za prosvjetu i kulturu NO-a gradske općine;

5. Postići bolju suradnju s kotarom, koja treba u punom pogledu da bude usmjerena u pravcu uzajamnog pomaganja nastavnikom radu i

6. Udruženje se pridružuje inicijativi Mjesnog sindikalnog vijeća da se osnuje fond za kulturno-prosvjetno uzdizanje radničke klase našeg grada. Usvojen je prijedlog da od 1. XI. o. g. svaki član uplaćuje sindikalnu članarinu u iznosu od 10 dinara za te potrebe.

Prodavaonice su snabdjevene dovoljnim količinama robe

Povodom stvaranja »repova« pred prodavaonicama prehrambenih artikala doznajemo od strane Odjela za privredu NO-a gradske općine da ne postoji nikakova bojazan u pogledu pomanjkanja pojedinih životnih namirnica. Naprotiv, sve trgovačke radnje u posle-

VIJESTI IZ NAŠEGA GRADA

Sudar vlakova kod Ribnika

Povodom jučerašnjeg sudara vlakova, koji se zbio na Ribničkom mostu oko 1 sat poslije podne, primili smo od željezničke stanice u Sibeniku slijedeće saopćenje:

Na Ribničkom mostu na pruzi Sibenik-Perković došlo je do lakšeg sudara između putničkog vlaka br. 3134 i teretnog vlaka br. 3174 koji su kretali u pravcu Sibenika. Kako je, međutim, na putničkom vlaku nastao kvar, to je u međuvremenu teretna kompozicija, koja je krenula iz Perkovića, udarila u zadnja kola putničkog vlaka koji je stajao na pruzi. Trojica putnika lakše su povrijeđena. Počinjena materijalna šteta je minimalna. Stručna komisija je izišla na mjesto da ustanovi uzroke ovog sudara.

Slabo se koristi biblioteka Mjesnog sindikalnog vijeća

Mjesno sindikalno vijeće posuđuje biblioteku, koja je bogata s različitim djelima iz naše i strane književnosti. U ovoj biblioteci naši radnici mogu naći pored beletristike, također i mnoga stručna djela, koja im vrlo dobro mogu poslužiti za stručno usavršavanje i ekonomsko obrazovanje. Međutim, odziv članova je neznatan. Od 11.000 uposlenih radnika i službenika u našem gradu samo 40 posuđuje knjige u ovoj biblioteci, što je zaista žalostna činjenica, uzevši u obzir važnost knjige u našem društvenom razvitku.

Biblioteka radi svakog radnog dana od 9—12 sati, a utorkom i četvrtkom od 8—12 i od 16 do

19 sati. Smještena je u prostorijama MSV-a, poviše Narodne kavane. Knjige može da posuđuje svaki član sindikata uz naplatu od 10 Din. mjesečno.

Stoga se poziva svo članstvo, da u što većem broju posuđuje knjige iz ove biblioteke u kojoj mogu također naći i sva nova djela, jer se knjižni fond redovito obnavlja s novim izdanjima.

Procjena osnovnih sredstava

Početkom ove godine komisija za procjenu osnovnih sredstava započela je radom u gotovo svim većim i manjim privrednim poduzećima. Uslijed dobro izvršenih pripremnih radova prva faza procjene uspješno je završena. Nedavno je započela druga faza procjene osnovnih sredstava i ona se, kako doznajemo, obavlja bez većih teškoća. Ukoliko na putu ne budu stajale kakve zapreke, rad će na ovom području biti u određenom roku završen.

Decentralizacija trgovačke i ugostiteljske mreže

U skladu Uredbe o decentralizaciji trgovačke i ugostiteljske mreže koja stupa na snagu 1. siječnja 1954. god., osnovana je komisija sa zadatkom da izvrši sve potrebne pripreme. Komisiju sačinjavaju predstavnici Odjela privrede NO-a gradske općine i Trgovinsko-ugostiteljske komore u Sibeniku. Pomenuta komisija će do kraja ove godine uzeti u razmatranje prijedloge od strane privrednih i društvenih organizacija te privatnih lica, kako bi do gore navedenog roka mogla donijeti konačan prijedlog o decentralizaciji trgovačke i ugostiteljske mreže na području grada.

Gradska autobusna pruga

Gradsko autotransportno poduzeće otvara novu autobusnu prugu na relaciji Tromilje — Bilice-Meterize — Vatrogarni dom — Poljana — Baldekin — Novo naselje (Križ) — Mandalina — Ražine. Pruga će saobraćati u oba pravca dva puta ujutro i dva puta poslije podne. Poduzeće će za ovu prugu staviti na raspoloženje jedno od autobusnih kola, koja su nedavno nabavljena u Engleskoj. Nova pruga počeo će saobraćati 1. XI. o. g.

Tragična smrt mladog radnika

19. ov. mj. oko 2 sata poslije podne imao se izvršiti jedan manji popravak u trafostanici na Subičevcu. Tom prilikom stradao je električarski radnik Sime Bukić, star 26. godina, rodom iz Sibenika. U času skidanja mjerila pomenuti radnik bio je zahvaćen strujom. Unesrećeni je odmah prevezen u bolnicu, gdje mu je ukazana pomoć. Međutim, uslijed teških ozljeda, koje je zadobio na tijelu, isti je ubrzo preminuo. O uzrocima ove nesreće izvodi su još u toku.

Građevna djelatnost u gradu

Gradnja obale se nastavlja

Dio obale ispred hotela »Krka« nalazi se u završnoj fazi izgradnje. Betoniranje je na čitavo dužini od oko 100 metara već završeno i ovih dana postavljat će se nadmorski zid. Dovršanjem ovog dijela Sibenik će dobiti 200 metara potpuno nove obale za pristajanje brodova lokalne plovidbe. Na preostalom dijelu ispred Kneževa palače radovi, za koje se smatralo da će započeti tek u novoj godini, već su u toku, tako da će po svojoj prilici na proljeće obala Vicka Krstulovića biti potpuno gotova.

Isto tako vrše se radovi na be-

Radovi na ranžirnoj stanici

Podizanje Tvornice lakih metala »Boris Kidrič« neminovno je zahtijevalo i izgradnju jedne ranžirne stanice u predjelu Ražina, jer sadašnja stanica u ni kojem slučaju ne odgovara potrebama naglog razvika šibenskog industrijskog bazena. Stoga su ovih dana započeli zemljani radovi, za koje je do kraja ove godine investirano ukupno 30 milijuna dinara. Radove izvodi građevno poduzeće »Ivan Lavčević«.

Uređuje se Uredno kazalište

Narodni odbor gradske općine odlučio je o svom trošku postaviti centralno grijanje u zgradi Narodnog kazališta. Pored atrijuma čiji će se zidovi obložiti bijelim kamenom, izmijenit će se potpuno prozori i ulazna vrata, a koji će biti napravljeni iz hrastovog drveta.

Uređuje se Kneževa palača

Ovih dana započeo je skidanje žbuke sa Kneževa palače i kuće Montana nakon čega će se izvršiti fugiranje fasade. Ovim će se u mnogome izmijeniti izgled ovog dijela obale. Ispred kuće Montana podići će se perivoj.

Dovršit će se Preparandija

U najskorije vrijeme nastavit će se radovi oko dovršenja zgrade za učiteljsku školu koja se nalazi na željezničkoj stanici. Radove će izvoditi građevno poduzeće »Izgradnja«. Da bi radovi zaista započeli potrebno je prethodno naći mjesto za raznu robu koja je tu uskladištena od strane poduzeća »Voće« i »Izgradnja«.

Sahranja druga Šime Bukića

Jučer je uz veliko sudjelovanje građana sahranjen Sime Bukić, električar, koji je obavljajući svoju dužnost tragično poginuo u dvadesetpetoj godini života. Za sobom je ostavio ženu i dijete, te roditelje, brata i sestru.

Kolektiv Elektrodalmacije i drugi radni kolektivi i organizacije poslali su vijence. U sprovodu je sudjelovala gradska muzika.

Gradani su pokazali veliku sućut nad gubitkom vrijednog drugar i radnika.

Sahranjen je na groblju u Crnici.

Neka je vječna slava drugu Šimi!

ŠIBENIK

KROZ TJEDAN

Kazalište

SRIJEDA, 21. X. — OTKAKO POSTOJI RAJ — komedija od Priestley-a (predstava za pripadnike JNA). Početak u 15,30 sati.

ČETVRTAK, 22. X. — OTKAKO POSTOJI RAJ — komedija od Priestley-a (predstava za građanstvo). Početak u 20 sati.

NEDJELJA, 25. X. — SILVA — opereta od E. Kalmana. U glavnim ulogama nastupaju novi članovi kazališnog kolektiva Gorski i Kraljeva. Početak u 20 sati.

Kinematografi

TESLA: primijera švedskog filma — ONA JE PLESALA SAMO JEDNO LJETO — Dodatak: Filmske novosti br. 39. 22.—27. X.)

Premijera američkog filma — ZADATAK BRODA »MAGRE KVINDE« — Dodatak Filmske novosti br. 40. (28. X. do 2. XI.)

SLOBODA: premijera domaćeg slovenačkog umjetničkog filma — SVIJET NA KAJZARJU — Dodatak: Priče iz konjice. (23. do 26. X.)

Američki film — OSVETA JEDNE ZENE — Dodatak: Zeleno zlato (27.—29. X.)

Dežurna ljekarna

Službu vrši II. narodna ljekarna — ulica Borisa Kidriča.

Iz matičnog ureda

RODENI

Danira, kći Josipa i Dinke Bumbak; Zvonko, sin Zdravka i Nede Ferara; Ljiljana, kći Luke i Anđe Bašić; Dušan, sin Sime i Anke Miletić; Tomislav, sin Ivana i Jozefe Novosel; Dragica, kći Luke i Jelenke Popović; Nada, kći Jakova i Marije Jelovčić; Jure, sin Ljubomira i Milice Bilušić; Vilim, sin Blaža i Zdenke Radovčić; Branka, kći Branke i Frane Ercegović; Sonja, kći Roka Učića i Jakice Nožina i Ojdana, kći Mate i Stane Slamić.

VJENČANI

Grgas-Bego Niko, zidar — Ljubij Vinka, domaćica; Potočki Alojz, zidar — Milić Ljubića, cirkularist; Pasqualin Franc, građ. tehničar — Ercegović Anka, učiteljica; Polić Niko, drvodjelac — Kos Anđelka, domaćica; Plazonja Božo, skladištar — Lucić Marija, manualna radnica; Baranović Ivan, zemljoradnik — Džaja Marija, pomoćna kuharica; Pavašević Zivko, bolničar — Bukić Danica, domaćica i Bilan Srećko stolar — Licul Emilija, domaćica.

UMRLI

Sime Bukić, star 25 god. i Jankovljević Ivanka rod. Caleta, stara 85 god.

Sličice iz grada

NEPOTREBNA GUŽVA

Prošlih dana mogli su se vidjeti »repovi« pred našim prodavaonicama. Pojedini ljudi, osobito oni iz obližnjih mjesta, stvorili su kod građana psihozu. Ljudi će nestati namirnica potrebnih za život. I ljudi su nahrupili na prodavaonice, i ne znajući da time prave teškoće u pravilnom poslovanju trgovačke mreže, iako su s druge strane prodavaonice snabdjevene dovoljnim količinama svih mogućih prehrambenih artikala. Stoga su »akrom psihozom, koja je stvorena jedino u interesu izvjesnih ljudi, nasjela neupućena lica, jer je takova gužva bila potpuno nepotrebna i suvišna u odnosu na sadašnje ekonomske prilike koje vladaju u našoj zemlji.

»POTHVAT« KOJI ZABRIJAVAJA

U posljednje vrijeme pojedini mališani našli su za zgodno da se bave poslom o kojem bi roditelji i društvene organizacije trebali da se itekako pozabave. Takovi mališani, da bi došli do novca, izlaze u susret poduzeću »Otpad« i ovdje svakodnevno donose staro željezo i razne druge otpatke. S druge strane građani se tuže da im nestaju željezne rešetke sa dvorišta, poklopci u ličnih kanala i t. d. Pa gdje ti otpaci svršavaju? Odgovor je sada jasan. Kod »Otpada«, koji za uslugu tim malim štetočinama dobro plaća. Izgleda da je grad oslobođen od svih tih »otpadaka« i djeca su se našla bez »posla«. No, dosjetili su se i ovoj krizi. A kako? Oni, kad se spusti mrak, skaču preko vratiju u dvorište »Otpada« i tamo operiraju uzimajući bolje komade starog željeza, da bi sutradan to isto prodali onima u »Otpadu«.

Lijepog li posla! Međutim onima u »Otpadu« još do danas nije poznato. Možda sutra hoće!

NELOJALNA KONKURENCIJA

Otkako je započela obuka u školama, mogu se svakodnevno vidjeti osobe koje osobito pred zgradom gimnazije prodaje bombone, pecivo i tome slično. Koliko se može vidjeti radi se o osobama koje u ovom poslu imaju bogatu tradiciju i veliko iskustvo, tako da za nekoliko časaka uspiju isprazniti svoje »siromašne« košare. Novac, koji djeca dobiju na bilo koji način, ostaje u džepu ovih prodavačica. Stoga bi trebalo ove ilegalne prodavače spriječiti u radu, jer oni predstavljaju nelojalnu konkurenciju za one, koji redovno plaćaju porez i tržne takse.

— omikron —

»SIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda za grad i kotar Sibenik

Uredništvo, štamparsko poduzeće

»Štampa«

Glavni

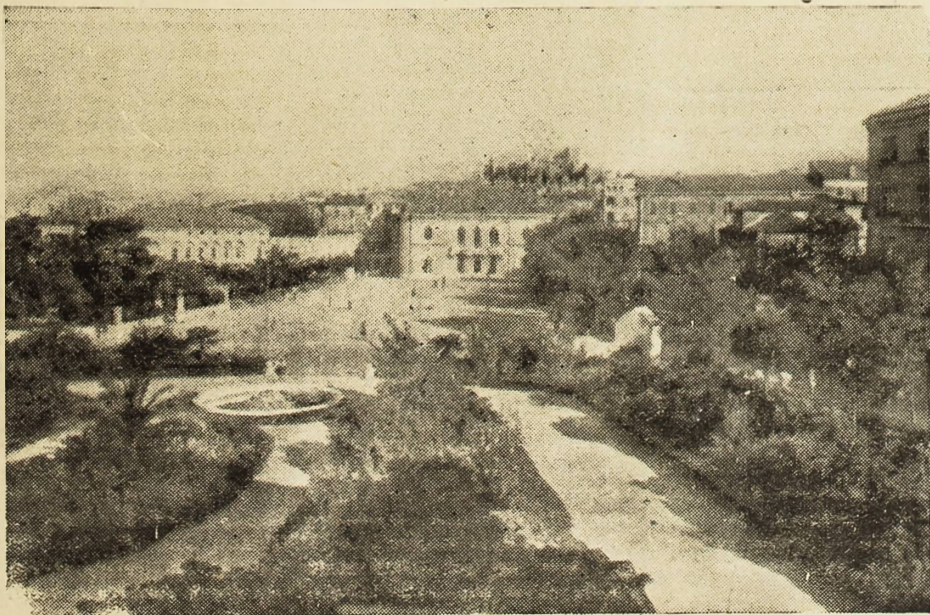
i odgovorni urednik

NIKOLA BEGO

Tekući račun: Narodna banka Sibenik broj 531—T—292

Rukopisi se ne vraćaju.

Pretpлата za tri mjeseca Din. 84.—, za pola godine Din. 168.—, za godinu Din. 326.—

Kako su prije rata Betinjani nabavili glazbu

Selo Betina prije II. svjetskog rata bilo je napredno po svojim shvaćanjima i djelovanju na političkom i kulturnom polju. Težak život betinskih težaka i ribara prisiljavao je ljude da misle o boljoj budućnosti i da se za istu bore. Udruženi oko najnaprednijih ljudi u selu nastojali su i koristili sve mogućnosti koje bi im olakšale taj težak život. Čitaonica, knjižnica, diletantska i folklorna grupa radile su u okviru ondašnje »Seljačke sloge«, gdje su napredni drugovi imali svog utjecaja. Tadašnja vlast i rukovodstvo HSS borili su se protiv tog utjecaja. Pošto su od ranije ti isti ljudi bili bliski radničkom pokretu i provodili liniju Partije, već 1939. g. postojali su svi uslovi da se osnuje partijska organizacija od pet članova. Svojim pravilnim stavom komunisti imaju velikog utjecaja na većinu seljaka. Zavaljujući snažnom utjecaju Partije u selu, tadašnje političke stranke i organizacije zaista gube tlo pod nogama. Zato oni i do vode u selo zagriženog ustašu popa Dr. Ivana Guberinu i učitelja Branka Cvitana također frankovca, koji su imali zadatak da organiziraju križarsko društvo. Tu još djeluje, kako je već rečeno, HSS a i druge stranke tadašnjeg režima. Svi se oni skupa isprečavaju na putu, kojim idu komunisti. Međutim, članovi Partije zajedno s naprednim

ljudima u selu zavode još intenzivniji politički i kulturno-prosvjetni rad. I upravo radi ovakvog stanja donijeta je odluka da se osnuje scoska glazba koja će biti žarište ne samo kulturno-prosvjetnog rada nego i baza preko koje će se moći lakše i politički djelovati.

Ideja o glazbi rodila se kod nekih članova Partije i odmah je bila prihvaćena od većine drugova. Međutim, postavlja se pitanje kako pribaviti novčana sredstva. I to je riješeno. Od tucanika. Zaista od kamena tucanika nabavljena je glazba da bi zasvirala u slavu i čast onih koji su se za nju žrtvovali. Instrumenti glazbe poklonjeni su još 1942. g. postojali su svi uslovi da se osnuje partijska organizacija od pet članova. Svojim pravilnim stavom komunisti imaju velikog utjecaja na većinu seljaka. Zavaljujući snažnom utjecaju Partije u selu, tadašnje političke stranke i organizacije zaista gube tlo pod nogama. Zato oni i do vode u selo zagriženog ustašu popa Dr. Ivana Guberinu i učitelja Branka Cvitana također frankovca, koji su imali zadatak da organiziraju križarsko društvo. Tu još djeluje, kako je već rečeno, HSS a i druge stranke tadašnjeg režima. Svi se oni skupa isprečavaju na putu, kojim idu komunisti. Međutim, članovi Partije zajedno s naprednim

Drugovi su se dogovorili sa tehničkim rukovodstvom jadranskog puta, koji se u to vrijeme gradio nedaleko sela, da će pripraviti nekoliko stotina kubika tucanika. Dobivenim novcem nabavit će se instrumenti za glazbu. Iako je bila slaba nadnica, kamen se tukao. Iz sela je na rad dnevno odlazilo 40—60 drugova, većinom omladine. Oni su se i na ovakvim akcijama kalili da bi se sutra, ukoliko bude potrebno, svrstali u redove boraca za slobodu i bolji život. I u sud-

bonosnom času oni su se odazivali pozivu Partije. Većina ih nije među nama. Njihove kosti nalaze se na Zelengori, Sutjeski, Magliču i ostalim krajevima Jugoslavije.

Sunce je zapelo. Znoj je curio sa lica Betinjana, ali oni nisu sustali. Na vijugavoj cesti rasle su hape tucanika. Kad pjesma utihne, onda se raspravljalo o namjeni i imenu društva. Svi su težili za tim da društvo nosi naziv »Drago Bilić«. Ime, koje je nošeno u srcima naprednih ljudi u Betini. Drago je poginuo ispred Madrida kao španjolski dobrovoljac-tenkista. No težnja im se nije ostvarila.

I tako novcem, koji je mukom bio zaraden, nabavljeni su glazbeni instrumenti. To je bio veliki uspjeh, pobjeda upornih ljudi koji su voljeli život i cijenili kulturu. I društvo je pod imenom »Matija Gubec« počelo raditi. Ali oni, koji su ga stvarali, nisu dočekali njegovog svečanog nastupa. Dolaskom okupatora društvo prestaje radom, a glazbeni su instrumenti brižljivo pohranjenu. 1942. god. instrumenti su izvađeni iz sazidanog skloništa i među prvima su poklonjeni našoj Narodnooslobodilačkoj vojsci, da se koriste u ono vrijeme i na pravom mjestu.

Ovako izvršavanje zadatka u raznim akcijama imalo je uspjeha i na političkom polju. Na-

rod je u većini odobravao rad komunisti i išao s njima. Tadašnje političke stranke gubile su povjerenje kod seljaka. Najveći neuspjeh doživjeli su frankovci. Narod ih je potpuno eliminirao. Križarsko društvo bilo je raspušteno. Pop Guberina i učitelj Cvitan moraju napustiti selo.

Kad je Guberini sudeno u Zagrebu kao ratnom zločincu i ustaši izjavio je pred sudom da je kao ustaša imao svugdje uspjeha, ali samo nije u selu Betini.

Tako se Betina pripremala za NOB-u u kojoj je većina mještana aktivno učestvovala.

Mile Jakovčev

Decentralizacija trgovačke mornarice

Prošlih dana u Splitu je završila konferencija predstavnika primorskih trgovačkih komora i međulučkog odbora na kojoj je konačno izraden prijedlog o decentralizaciji naše trgovačke mornarice, odnosno prijedlog o raspodjeli brodova do 600 tona nosivosti. Taj prijedlog bit će upućen Saveznom izvršnom vijeću koji će donijeti konačnu odluku.

Za sjedišta novih tramperskih poduzeća predloženi su gradovi Dubrovnik i Kotor, jer oni posjeduju tradiciju, Kadrove i iskustva za tu granu poslovanja. Ti gradovi, osim toga, nemaju ne-

kih povoljnih uslova za razvoj drugih privrednih grana djelatnosti.

Osim toga, na konferenciji je predloženo da se oni plovni objekti ispod 600 tona izdvoje iz sastava Jadranske slobodne plovidbe i raspodijele postojećim obalnim plovidbama i to isključivo u svrhu razvoza robe. Veći brodovi t. j. oni iznad 600 tona sa četiri trampera do 2500 tona nosivosti upotrebi bi se za mediteransku plovidbu odnosno za stvaranje novih lokalnih poduzeća u Zadru, Sibeniku, Splitu i Kardeljevu.

Zadar, na primjer, ima stare pomorske tradicije, veliki broj pomorskog kadra a inače je upućen na pomorsku privredu.

Preko Sibenika se izvoze velike količine drvene grade i raznovrsne rude, a dovozi manganova rudača za potrebe Tvornice elektroda i ferolegura. Brodski prostor za te terete ugovara se isključivo u Sibeniku.

Split posjeduje jaku industriju koja uglavnom radi za izvoz i to u prvom redu onaj na Sredozemlju. Pored toga, pogodan je i njegov centralni smještaj.

Kardeljevo također dolazi u obzir za stvaranje pomorskog centra, jer se u njemu razvija značajna luka sa širokim zaludem.

Na konferenciji je istaknuto da se prilikom raspodjele plovni jedinica do 300 tona i osnivanja lokalnih brodarskih poduzeća vodilo računa o potrebama nekih primorskih centara. Tako su Rijeka, Split i Kotor dobili uglavnom bolje jedinice veće tonaže, a Zadar, Sibenik i Dubrovnik nekoliko manjih i slabijih plovni objekata s kojima novoosnovana poduzeća jedva takoreći životare. Zbog toga je i predloženo da se nepravilnosti isprave i to prilikom raspodjele brodova do 600 tona nosivosti.

Učesnici su izrazili mišljenje da će prijedlog za decentralizaciju trgovačke mornarice, ukoliko bude realiziran, nesumnjivo pridonijeti još jačem procvatu našeg pomorstva.

S konferencije je upućen telegram Državnom sekretarijatu za vanjske poslove, u kome učesnici u ime pomoraca Jugoslavije najoštrije osuđuju odluku vlada SAD i Velike Britanije o predaji Trsta i Zone A Italiji, te izražavaju spremnost da će, ako bude potrebno, pomorci biti među prvima u odbrani najsjevernijeg dijela naše obale.

NARODNI ODBOR KOTARA SIBENIK

Traži

2 KNJIGOVEDE BILANCISTE ILI EKONOMISTA, KOJI PONAŠAJU DOBRO KNJIGOVODSTVO

PLAĆA PO DOGOVORU

općine nije niti mogao nešto značajnije postići.

Najslabiji odaziv obveznika i to 80% bio je na zlarinskoj općini. U gadanju je, međutim, postignut odličan uspjeh. Nastava je svakodnevno počimala sa zakašnjenjem. Održana je i noćna vježba koja je vrlo slabo uspjela uslijed loše pripreme.

Ova općina zbog slabe brige i loše organizacije zborovanja predvojničke obuke nalazi se na posljednjem mjestu na našem kotaru.

Ovdje su uglavnom iznijeti krupniji nedostaci u jesenskom zborovanju koji se sa malo više pažnje mogu potpuno izbjeći. I upravo zbog značaja predvojničke obuke naše omladine navedeni propusti ne bi se smjeli ponoviti u idućem zborovanju.

Jesensko zborovanje obveznika predvojničke obuke

Đevrske najbolja općina

Nedavno je na našem kotaru završeno jesensko zborovanje omladine — obveznika predvojničke obuke. Kad se sumiraju rezultati iz svih općina, onda se vidi da je na zborovanju bilo okupljeno 93,5% obveznika. Sa nastave opravdano je izostalo 2,8%, a neopravdano 3,7% obveznika. Uspjeh u nastavi na čitavom kotaru izražen je brojkom 3,3 a gadanje je izvršeno dobrim uspjehom.

Postignuti rezultati na jesenskom zborovanju u pojedinim općinama govore o tome, da neki NO-i općina nisu ozbiljno shvatili važnost zborovanja i da komandiri nastavnih centara i vodova nisu podjednako savjesno obavili svoju dužnost. Zbog toga je i uspjeh na području kotara različit.

U oba nastavna centra na općini Đevrske odaziv omladinaca je potpuno zadovoljno. Ni na jednoj drugoj općini nije prisustvovalo nastavi 100% obveznika predvojničke obuke. Kao i na ostalim, tako je i na ovoj općini bilo propusta samo u manjoj mjeri. Na pr. nije bila sredena evidencija, a niti se je poklonila veća pažnja organizaciji gadanja. No u za sve to, općina Đevrske postigla je na kotaru najbolji rezultat u nastavi i odazivu omladinaca. Za taj uspjeh ima zasluga, pored NO-a općine, referent narodne odbrane, te komandiri centra iz Bribira Rajko Bijelić i komandir voda iz nastavnog centra Đevrske Ilija Rakić.

Najbolji uspjeh na općini Sibenik-vanjski postigao je nastavni centar Zaton. Tu su bili okupljeni svi obveznici predvojničke obuke, koji su postigli odlične rezultate u gadanju a i nastavu su završili uspješno. Odličan uspjeh u gadanju postigli su i nastavni centri Perković i Dubrava.

Ukupan odaziv omladinaca na toj općini iznosio je 94,5%. Tu je bilo niz krupnih propusta. Narodni odbor općine nije komandirima osigurao navrijeme nastavni program, a niti je organizirao njihov dolazak na seminar. Pored toga, i na ovoj općini nije sredena evidencija predvojničke obuke, a isto tako nije postojao imenički spisak. Oružje, koje se nalazilo u sjedištu općine, bilo je

pravovremeno upućeno nastavnim centrima, ali nečisto i zardano. Ovako krupan propust odgovorni drugovi u općini ni u kom slučaju nisu smjeli dozvoliti.

Slabim uspjehom završeno je gadanje na općini Vodice, dočim je odaziv omladinaca na zborovanju iznosio 96,8%. U nastavnom centru u Vodicama prisustvovalo je 100% obveznika predvojničke obuke, a i nastava je bila uspješna. Međutim, slabi rezultati su postignuti u gadanju. Slijedno je pripremljena noćna vježba koja je vrlo dobro izvedena.

Rukovodstvo na ovoj općini založilo se u dovoljnoj mjeri za što bolji uspjeh zborovanja. Organizaciji i pripremi u ovoj jesenskoj akciji mnogo je pridonio komandir nastavnog centra u Vodicama Ivo Šain.

Evidencija obveznika predvojničke obuke na općini Primošten nije sredena, a ima manjkavosti u popunjavanju knjižica. Pored toga je primjećeno, da obveznicima nisu navrijeme uručeni pozivi za zborovanje. Predsjednik NO-a općine je povremeno obilazio nastavne centre, interesirao se za rad omladine te nastojao da im pruži pomoć.

Dok je u nastavi bilo uspjeha, u gadanju su postignuti slabi rezultati. Zborovanju je na ovoj općini prisustvovalo 94,4% obveznika.

Prilikom izvođenja nastave na općini Rogoznica primijećena je kod omladinaca nedisciplina. Komandiri nisu poduzimali mjere da bi se to stanje popravilo. Vjerojatno bi situacija bila povoljnija u tom pogledu da je bar netko iz općinskog odbora obilazio nastavne centre. Predviđeno je bilo i predavanje iz područja sanitetske službe i PAZ-a, ali zbog loše organizacije predavanja nisu održana. Evidencija obveznika također nije sredena na ovoj općini.

Nastavi je prisustvovalo 97% omladinaca koji su pokazali slabe rezultate u gadanju a bolje u nastavi.

Na području općine Skradin ne zadovoljava procenat prisutnih koji je iznosio 89,3% obveznika. I na ovoj općini u gadanju su postignuti slabi rezultati. Nedovoljna briga o organizaciji zborovanja, loša evidencija, pogrešno izvođenje nastave, kao na primjer u centru Bratiškovci, nalaze općinskom odboru da ubuduće ozbiljnije pride organizaciji zborovanja. Ova općina može postići mnogo bolje rezultate na polju predvojničke obuke omladine, jer za to kod nje postoje uslovi.

Odličnim uspjehom završeno je gadanje na općini Tijesno. Međutim, zborovanju je prisustvovalo samo 87,6% obveznika. Prilikom izvođenja nastave i ovdje se kod omladine pojavila nedisciplina. O tom ozbiljnom problemu nije se povel račun. Općina je vrlo malo pažnje posvetila pripremanju za jesensko zborovanje i čitav je teret pao na referenta Narodne odbrane, koji bez ozbiljne podrške NO-a

IZ SPORTSKOG ŽIVOTA

Izvanredna skupština SD »Mornar«

U nedjelju 18. o. mj. održana je u društvenim prostorijama izvanredna skupština SD Mornar. Skupština je sazvana u prvom redu zbog kooptiranja novih članova u upravu društva, jer je nekoliko drugova otpustovalo na novu dužnost.

U referatu, koji je podnio tajnik društva drug Tomislav Darlić, kap. JRM, iznijeti su dosadašnji rezultati postignuti od siječnja mjeseca o. g. kada je društvo bilo osnovano. Najviše uspjeha imao je plivački i jedriličarski klub, koji su učestvovali na saveznom i republičkom prvenstvu. Ne malen uspjeh postigli su i ostali klubovi, osobito strijeljački, koji je na oblasnom prvenstvu zauzeo drugo mjesto. Da se je društvo potpuno osamostalilo zahvaliti je razumijevanju NO-a gradske općine i Komandir garnizona JRM koji su društvu osigurali prostrane i udobne prostorije i jedno oveće pokretno plivalište. Društvo je u kratkom periodu svog postojanja uspjelo u svojim redovima okupiti oko 400 aktivnih i 250 podupirućih članova.

Kako je SD Mornar težište svog rada usmjerilo na sportove na vodi, a da bi o-

no i dalje moglo nesmetano raditi, potrebno je već sada izvršiti sve predpripreme za izgradnju plivačkog bazena, koji je u regulacionom planu grada i određen. Također treba riješiti i pitanje trenera bez kojeg se ne može zamisliti budući uspješan rad.

Za novog predsjednika društva izabran je jednoglasno drug

Grupno prvenstvo Dalmacije

Prvi poraz „Šibenika“ II.

SKRADIN — U nedjelju 18. ov. mj. odigrana je nogometna utakmica za grupno prvenstvo Dalmacije između domaćeg SOSK-a i SIBENIKA II. Pred oko 200 gledalaca pobijedio je SOSK sa 3:2.

Početak igre pripadao je momčadi »Šibenika«, ali se domaći sređuju te preko Bačića I. postižu vodstvo — 1:0. Nekoliko minuta kasnije domaći su izvršili prodor i dobivenu loptu Paić oštro tuče pod prečku — 2:0. Razigrana momčad SOSK-a snažno navaljuje i uskoro zatim postiže preko Paića još jedan zgo-

ditak, koji je, međutim, na intervenciju pokrajnog suca bio poništen. Pred kraj prvog dijela igre Baranović nepotrebno hvata loptu rukom u kaznenom prostoru i dosuđeni jedanaesterac Cvitanović pretvara u zgoditak 2:1. U nastavku igra postaje sve življa i borbenija. U periodu premoći »Šibenika« srednji napadač Paić postiže i treći zgoditak. Tek pri kraju utakmice gosti uspijevaju sniziti rezultat na 3:2 preko Cvitanovića. Obje momčadi imali su prilike da iskoriste još neke šanse, osobito domaći, koji ni jedanaesterac nisu realizirali.

Kod pobjedničke momčadi najbolji su bili Petrović, Zura, Paić i Baranović, a kod »Šibenika« Mikulandra, Cvitanović i Kale. Sudio je Vujić iz Šibenika sa manjim griješicama.

M. B.

„Jadran“ - „Primorac“ 6:1

Na igralištu »Rade Končar« odigrana je u nedjelju 18. ov. mj. nogometna utakmica za grupno prvenstvo Dalmacije između »Jadrana« iz Šibenika i »Primorca« iz Biograda n/m. Pred oko 200 gledalaca susret je vodio Crnogorac iz Šibenika vrlo dobro. Zgoditke su postigli za »Jadran« Čala (3), Grbac (1), Markušek (1) i Stampalija (1), a za »Primorac« lijevo krilo.

Kroz oba poluvremena igra se odvijala u znatnoj premoći momčadi »Jadrana« čije su sve linije ovoga puta dobro funkcionirale. Igra je bila temperamentna, borbeno i fer. Obje momčadi, a osobito »Jadran«, osvajale su teren dugim loptama preko krila tako, da su oba vratara često intervenirali. Prema šansama, koje je imao »Jadran«, rezultat je mogao biti i veći. Usprkos teškog poraza, gostujuća momčad nije predstavljala podređenog protivnika. Manjkao im je završni udarac na

gol. Pred kraj prvog poluvremena gosti su jednom pogodili stavitu, a u posljednjim minutama igre Gaščić je krajnim naporom obranio jedan oštar udarac s lijeve strane.

Pobjednička momčad nastupila je u ovom sastavu: Gaščić, Salamun, Ercegović I., Ilić, Tikulin, Vuković, Markušek, Ercegović II., Stampalija, Grbac i Čala.

ELEKTRODALMACIJA Poduzeće za elektrifikaciju Dalmacije PODRUČNI URED ŠIBENIK

Održat će

II. JAVNO NADMETANJE

24. X. 1953. GOD. U 11 SATI U PROSTORIJAMA ISTOG UREDA, ZA GRADNJU ZGRADE TRAFOSTANICE 10 KW »GORICA« U ŠIBENIKU.

PREDRAČUNSKA SVOTA IZNOSI DIN. 2.919.000.—

TEHNIČKA DOKUMENTACIJA I USLOVI MOGU SE VIDJETI U PODRUČNOM UREDU U ŠIBENIKU I U DIREKCIJI »ELEKTRODALMACIJE« - SPLIT, KARDELJEVO SE-TALIŠTE.